

Motion till riksdagen 2010/11:C221

av **Annelie Enochson och Yvonne Andersson (KD)**

Bortrövade barn

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en ordentlig bedömning av risken att barnen ska bortrövas bör göras i samband med vårdnadsprocesser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att umgängesrätten bör inhiberas med omedelbar verkan när en förälder befaras planera att föra bort sitt barn.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att aktivera och informera om larmnumret 116 000 i Sverige.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra de bilaterala kontakterna mellan Sverige och andra länder med det särskilda syftet att effektivisera tidiga insatser i samband med bortföranden av barn.

Motivering

Varje år förs barn bort från Sverige. Barnen rycks ur den tillvaro de är trygga i och tvingas klippa banden med hemmet, skolan och kompisar de haft i sin vardag. De rycks upp och finner sig själva fångna i ett främmande land. Det är något av det mest traumatiska som kan drabba ett barn och en familj. Ett hundratal barn befinner sig just nu i denna situation.

Det har skett en ökning av antalet barn som olovligt bortförs eller kvarhålls i internationella förhållanden. Det kan handla om barn som förts från Sverige utan vårdnadshavares medgivande, och även barn som förs till Sverige från ett annat land. Oavsett anledningen till att ett barn försvinner är det aldrig bra för barnet att skiljas från sin hemmiljö. Att föra bort ett barn olovligt är brottsligt och innebär psykisk misshandel av det barn som bortförs. Det finns

Fel! Okänt namn på

anledning att både se över straffskalan för detta brott, och inte minst arbeta brottsförebyggande.

Internationella regler som Haagkonventionen syftar till att förenkla återförande av bortrövade barn. Tyvärr är det dock oerhört svårt och i värsta fall för sent att agera när ett barn väl förts ut ur landet. Det blir komplicerat, både juridiskt, politiskt och praktiskt, för alla inblandade. Barnet hålls ofta gömt. Myndigheterna i det andra landet kan i många fall inte göra något. Om lång tid går och barnet börjar anknyta till det nya landet, kan det försvåra ett beslut om omedelbart återförande. Därför måste resurser satsas på förebyggande insatser, att snabbt kunna förhindra bortföranden av barn.

Idag är internationella förhållanden och äktenskap mycket vanligt. Problem inom familjer får därför internationella proportioner. Inom EU är det varje år ungefär 1 000 000 skilsmässor och 13 procent av dessa är internationella. Det kan ligga nära tillhands för en förälder i en vårdnadsvist att se som en lösning att resa till sitt hemland och ta med sig sitt barn. Är detta emot den andra förälderns vilja eller till och med en förälder som har ensam vårdnad, måste det finnas verktyg inom ramen för vårdnadsprocessen att bedöma risken för olovliga bortföranden och att snabbt sätta in preventiva åtgärder. Dagens svenska lagstiftning som styr bedömningarna i vårdnadsvister ligger efter den globala utvecklingen.

För det första måste en ordentlig riskbedömning göras i alla vårdnadsprocesser. Barnets säkerhet måste här väga tyngre än föräldrarnas intresse av att få träffa sitt barn utan inskränkning. I de svenska domstolarna finns idag inte ett fungerande riskbedömningsinstrument. I andra länder i Europa är umgänges- och vårdnadsbeslut mycket striktare än i Sverige. I exempelvis Storbritannien formuleras beslut om umgängesrätt oftast med detaljerade anvisningar kring hur umgänget ska gå till. Svenska domstolar har också denna möjlighet, men den utnyttjas sällan. Föreligger risk för olovliga bortföranden bör domstolarna uttryckligen förordna att ingen av föräldrarna får åka utomlands med barnet.

För det andra: om det blir känt att en förälder förbereder att föra bort sitt barn måste det snabbt fattas ett tillfälligt beslut om att förälderns umgängesrätt inhiberas, alltså stoppas, med omedelbar verkan. Ett sådant beslut kan fattas enligt bestämmelsen i 21 kap. 10 § föräldrabalken men det görs sällan i svenska domstolar. Om en förälders umgängesrätt stoppas kan socialtjänst och polis ingripa och hämta barnet från föräldern, om föräldern försöker föra bort barnet utomlands. Liksom för brottmål borde det finnas jourdomstolar för sådana brådskande familjerättsliga ärenden.

För det tredje borde det vara prioriterat att börja använda larmnumret 116 000 i Sverige. Till detta larmnummer, som EU-kommissionen har upprättat för brådskande fall av försvunna barn, kan allmänheten lämna tips och information. Numret finns redo för användning, men Sverige har inte aktiverat numret. Larmnumret kan komma att bli ett centralt verktyg för återförande av barn, men då måste det implementeras. I DS 2010:19 uppmanas regeringen att ge PTS i uppdrag att verka för att 116 00 tas i bruk i form av telefonjour för rapportering av försvunna barn. Det är därför hög tid att regeringen i en

Fel! Okänt namn på

proposition går ut med detta uppdrag. Information om numret måste också nå ut till allmänheten.

För att effektivt förhindra olovliga bortföranden krävs dessutom samarbete mellan länder och effektiva system för att snabbt återfinna barn i ett tidigt skede av bortförandet. Viktiga saker är att öka insatserna och vara mer alerta vid flygplatser och andra gränsövergångar. Att lämna ut bild och signalement på efterlysta barn till polis, tull och internationella flygplatser i Europa vore ett bra sätt att öka det internationella samarbetet.

En ökad proaktivitet är nödvändig för att minska antalet olovliga bortföranden av barn. Det är också nödvändigt med ett bättre stöd till de föräldrar som drabbas. Konkreta steg finns att ta – som att börja använda det europeiska larmtelefonnummer som redan finns, göra ordentliga riskbedömningar i vårdnadstvister samt att snabbt stoppa umgängesrätt om ett barn håller på att föras bort. Vi kan göra detta. Mer kan göras för att skydda barn så att de inte förs bort olovligen från sitt hem och sin trygga miljö.

Stockholm den 21 oktober 2010

Annelie Enochson (KD)

Yvonne Andersson (KD)